

Nr 155.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag för täckande av under år 1921 uppkomna brister å vissa för marinen avsedda ordinarie reservationsanslag under fjärde huvudtiteln; given Stockholms slott den 3 mars 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

Vid anmälan den 7 januari 1922 av de medelsbehov, som under fjärde huvudtiteln, avd. Sjöförsvaret, borde tillgodoses genom anslag å tilläggsstat för år 1922, yttrade jag under punkten 35, att enligt vad

jag inhämtat komme på grund av förhållanden, vilka vid uppgörande av förslag till riksstat för år 1921 icke kunnat förutses, brister att uppstå å vissa av fjärde huvudtitelns reservationsanslag för nämnda år. Ifrågakvarande brister, vilka då icke vore till siffran kända men kunde approximativt beräknas till 520,000 kronor, syntes böra täckas genom anslag å tilläggsstat för innevarande år. För huvudtitelns avjämnande borde beloppet upptagas till 520,055 kronor.

I enlighet härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående täckande av brister å vissa ordinarie reservationsanslag för år 1921, tillsvidare under fjärde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1922 beräkna ett förslagsanslag, högst, 520,055 kronor.

Marinförvaltningen har nu gjort särskilda framställningar om täckande av de brister, som uppkommit å vissa reservationsanslag för år 1921. Av nämnda framställningar framgår, att brister uppstått å följande anslag, nämligen:

1. Anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.
2. Anslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap.
3. Anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel.

1. Anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna.

Detta anslag var för år 1921 upptaget med ett belopp av 497,756 kronor. Därjämte var till förstärkning av anslaget i riksstaten för samma år uppfört ett förslagsanslag, högst, å 224,000 kronor, motsvarande 45 % av det ordinarie anslagets belopp.

Med avseende å erforderlig förstärkning till det ordinarie anslaget hade marinförvaltningen i sin framställning angående sjöförsvarets medelsbehov för år 1921 anfört, att med beräkning efter då gällande pris skulle krävas ett tilläggsanslag å mer än 200 % av det ordinarie anslaget. Enär detta beräknats utan hänsyn till förekommande vakanser, ansåge sig marinförvaltningen emellertid icke böra räkna med en så hög procentsats, men funne å andra sidan försiktigheten bjuda att icke sätta beloppet av förstärkningsanslaget till mindre än 90 % av det ordinarie anslaget eller sålunda i avrundat tal till 448,000 kronor.

Vid föredragning av anslagsfrågan inför Kungl. Maj:t hade där- efter dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet yttrat, att det med hänsyn till rådande förhållanden icke syntes uteslutet, att en återgång till mera normala prislägen under de närmaste åren kunde vara att förvänta, liksom ock, därest det befintliga vakansantalet skulle ytterligare

ökas, en sådan ökning komme att medföra minskade beklädnadskostnader. Då i övrigt fullt säkra hållpunkter för förstärkningsanslagets beräkning icke stode att erhålla, syntes det lämpligt att tillsvidare stanna vid samma procenttal, 45 %, som legat till grund för beräkningen av förstärkningsanslagen för åren 1919 och 1920 och borde anslaget sålunda i riksstaten för år 1921 upptagas med ett avrundat belopp av 224,000 kronor. Om anslaget icke skulle komma att visa sig för ändamålet tillräckligt, finge hemställan framdeles göras hos riksdagen om anvisande av medel till bristens täckande.

I enlighet härmed blev i statsverkspropositionen till 1921 års riksdag förstärkningsanslaget i fråga upptaget med ovannämnda belopp 224,000 kronor.

I skrivelse den 30 november 1921 anmälde marinförvaltningen, att, såvitt då kunde bedömas, syntes å omförmälda ordinarie anslag kunna beräknas en överbetalning under år 1921 å 260,000 kronor. Exakta beloppet av överbetalningen kunde uppgivas först efter avslutat bokslut för året.

Marinförvaltningens skrivelse den 30 november 1921.

I skrivelse den 15 februari 1922 har nu marinförvaltningen anført, att sedan ämbetsverkets huvudbok för år 1921 blivit avslutad, hade det visat sig, att anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna blivit överskridet med 529,573 kronor 22 öre. Att överbetalningen blivit så mycket större, än vad man med ledning av utgifterna under de tre första kvartalen av året kunnat förutse, vore främst att söka i den kraftiga minskning av antalet vakanser bland både sjömanskårens manskap och skeppsgossarna, som årets sista månader hade att uppvisa. Men därjämte vore överbetalningen beroende av, att de verkliga kostnaderna för manskapsbeklädnaden till följd av ineliggande beklädnadslager ställt sig så avsevärt högre per man än de för underhållskostnaden vid anslagsberäkningen fortfarande använda beloppen av respektive 108 och 90 kronor.

Marinförvaltningens skrivelse den 15 februari 1922.

I sådant hänseende finge ämbetsverket åberopa sin framställning angående medelsbehovet för första halvåret 1923 (se statsverkspropositionen till 1922 års riksdag, fjärde huvudtiteln, punkten 86), varav framginge, att ämbetsverket vid beräkandet av anslagsbehovet för beklädnad utgått från en beklädnadskostnad för år av 318 kronor för sjömanskårens manskap och 265 kronor för skeppsgosse.

När såsom en följd av tidsförhållandena rekryteringen tagit sådan fart som under de sista månaderna av år 1921, och de högre bekläd-

nadskostnaderna icke längre kompenseras av ett stort antal vakanser, kunde med hittills varande beräkningsgrund för anslaget bestämmande överbetalning av anslaget icke undvikas. I viss mån hade till överbetalningen också bidragit den omständigheten att det — med hänsyn till att vissa kostnader, som hitintills utgått av beklädnadsanslaget och förut årligen reglerats först i början av det följande året, från och med innevarande år skulle utgå av annat anslag — ansetts nödvändigt att redan under år 1921 reglera dessa.

Som utgifterna å anslaget utginge i enlighet med i reglementet för marinen givna bestämmelser, förefunnes icke någon möjlighet till besparingar eller inskränkningar i utgifterna.

Under åberopande härav hemställde marinförvaltningen att å tilläggsstat för år 1922 måtte äskas anslag för överbetalningens täckande.

Departements-
chefen.

Enligt gällande bestämmelser utlämnas till stammanskapet vid anställningens början en fullständig uppsättning av beklädnadsersedlar. Sedermera är varje man berättigad att årligen för beklädnadens underhåll från förrådet utbekomma ett visst i stat bestämt antal beklädnadsersedlar. Därest dylikaersedlar icke uttagas eller i övrigt besparingar å beklädnaden göras, tillföres en efter vissa grunder beräknad behållning kontant vederbörandes beklädnadskonto, vars inestående belopp får uppbäras vid anställningstidens slut. Den myckenhetersedlar, som sålunda tillgodokommer manskapet för beklädnadens underhåll, är alltså att likställa med en manskapet tillförsäkrad avlöningsförmån. Vid detta förhållande lär, såsom marinförvaltningen framhållit, möjlighet icke hava förelegat till besparingar eller inskränkningar i beklädnadsutgifterna.

Genom den omläggning av sjöförsvarets anslag, som tillämpas från och med innevarande år, hava kostnaderna för stammanskapets tvätt och sängservis överförts från beklädnadsanslaget till andra anslag. Sagda kostnader plägade tillföre, efter verkställda uträkningar, avföras å anslaget först under året efter det, då kostnaderna upplupit. Å anslaget för år 1921, vara sålunda i början av året avförts kostnaderna i fråga för år 1920, hava emellertid på grund av anslagsomläggningen måst avföras jämväl de kostnader av samma slag, som belöpte å löpande året. 1921 års anslag har alltså måst bära två års kostnader för tvätt och sängservis åt stammanskapet, vilket i sin mån bidragit till överskridandet.

På grund härav och under hänvisning till vad marinförvaltningen i övrigt anfört finner jag mig böra tillstyrka, att till riksdagen avlåtes framställning om anvisande av 529,573 kronor 22 öre för täckande av den å förevarande anslag uppkomna bristen.

2. Anslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap.

Detta anslag var i riksstaten för år 1921 upptaget till 122,655 kronor och — i likhet med den del av näst föregående anslag som avsåg beklädnad åt sjömanskåren — beräknat efter en underhållskostnad av 108 kronor per man och år. Av enahanda skäl, som ovan anförts rörande förstärkningsanslaget till sistnämnda anslag, begärde marinförvaltningen ett tilläggsanslag till kustartilleriets beklädnadsanslag för år 1921 å 90 % av det ordinarie anslaget eller således å 110,700 kronor samt hemställdes i statsverkspropositionen om ett tilläggsanslag å allenast 45 % av det ordinarie anslaget eller å 55,200 kronor.

Marinförvaltningen, som i omförmälda skrivelse den 30 november 1921 anmält en approximativ överbetalning å kustartilleriets beklädnadsanslag för år 1921 å 60,000 kronor, har nu i skrivelsen den 15 februari 1922 tillkännagivit, att det, sedan huvudboken avslutats, visat sig, att överbetalningen uppgått till 157,415 kronor 48 öre. Rörande överbetalningen finge ämbetsverket åberopa vad i sistnämnda skrivelse anförts i fråga om överbetalningen å anslaget till beklädnad åt sjömans- och skeppsgossekårerna; och hemställdes om äskande å tilläggsstaten av medel för täckande av jämväl nu ifrågavarande överbetalning.

Under hänvisning till vad jag under föregående punkt yttrat, vilket är tillämpligt jämväl beträffande förevarande anslag, tillstyrker jag, att framställning avlättes till riksdagen om anvisande av 157,415 kronor 48 öre till täckande av den å anslaget uppkomna bristen.

Departements-
chefen.

3. Anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel.

Detta anslag var för år 1921 upptaget med ett belopp av 738,550 kronor. Såsom förstärkning av anslaget var i riksstaten för samma år uppfört ett förslagsanslag, högst, å 147,710 kronor.

Med avseende å behovet av förstärkning till det ordinarie anslaget hade marinförvaltningen anhållit, att förstärkningsanslaget för år 1921 måtte beräknas efter ett procenttal av 100 % beträffande kostnaderna för underhåll av byggnader och för uppehållande av kustfästningarnas sjöförbindelser samt 30 % i fråga om anslaget i övrigt.

Med hänsyn till väntad tillbakagång särskilt av materialprisen hemställdes emellertid i statsverksproposition till 1920 års riksdag, att förstärkningsanslaget beräknades till allenast 20 % av det ordinarie anslagets belopp eller till ovannämnda belopp 147,710 kronor.

Marinförvaltningens framställning om ytterligare förstärkning till anslaget för år 1921.

I skrivelse den 18 februari 1921 begärde marinförvaltningen — i samband med anmälan om att den överbetalning, som under år 1920 uppkommit å anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel, uppgått till 166,571 kronor 32 öre — ytterligare förstärkning till anslaget för år 1921 och anförde därvid följande.

Då endast det mest ofrånkomliga underhållet under år 1920 kunnat komma till utförande, hade givetvis högst nödvändiga underhållsarbeten måst uppskjutas. Flera av dessa vore emellertid av den natur, att det icke kunde försvaras att låta dem på obestämd tid anstå.

De arbeten, som enligt marinförvaltningens åsikt måste utan uppskov komma till utförande, men vilka, till följd av de avsevärda kostnader de droge, icke kunde bekostas av för år 1921 tillgängliga medel, vore följande:

Fullständig översyn och reparation av transportbåten nr 1 i

Karlskrona fästning	kronor	20,750: —
Motormaskineri till ångslupen nr 5 därstädes	»	5,200: —
Översyn och reparation av ångpannan nr 1 å Ellenabbsfortet	»	5,000: —
Reparation av 4 st. minutläggare i Vaxholms fästning	»	12,600: —
Reparation av 4 st. transportbåtar därstädes	»	5,000: —
Reparation av belysningsanläggningen i batterivärn 12 därstädes	»	4,000: —
Reparation av handvapenskjutbanan vid Oscar-Fredriksborg ...	»	15,000: —
Kostnader för certifikatenliga lanternor eller ändring av äldre sådana jämte certifikat m. m.	»	5,000: —
Uthuggning och nyinsättning av bordläggningsplåtar å handkranpråm i Älvsborgs fästning	»	28,300: —

Summa kronor 100,850: —

Sammanlagt erfordrades sålunda för nu ifrågavarande ändamål kronor (166,571: 32 + 100,850 =) 267,421 kronor 32 öre eller i avrundat tal 267,400 kronor.

Marinförvaltningen hemställde därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för täckande av under år 1920 uppkomna merkostnader å anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel samt till förstärkning av samma anslag under år 1921 för utförande av vissa underhållsarbeten måtte å tilläggsstat för år 1921 beviljas ett förslagsanslag, högst, å 267,400 kronor.

Med anledning härav föreslog Kungl. Maj:t i proposition nr 155 till 1921 års riksdag anvisande av medel för täckande av berörda under år 1920 uppkomna brist å anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och material.

Vad däremot beträffar marinförvaltningens hemställan om ytterligare förstärkning av underhållsanslaget för 1921 yttrade dåvarande chefen för försvarsdepartementet, enligt det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet, följande.

»Med hänsyn till den allmänna nedgång i prisnivån, som redan givit sig tillkänna och under årets lopp kan väntas fortsätta, torde det icke få anses ute-

slutet, att de arbeten, vilka enligt marinförvaltningens föreliggande framställning skulle föranleda ytterligare anslagsbehov, kunna utföras inom ramen av för innevarande år redan beviljade underhållsmedel. I allt fall torde i likhet med det förfaringssätt, som enligt statsrådets och chefens för sjöförvarsdepartementet uttalande vid avgivandet av statsverkspropositionen till 1920 års riksdag ansetts böra tillämpas beträffande sistnämnda år, eventuellt uppkommande merkostnader för år 1921 kunna täckas genom anslag å tilläggsstat för år 1922.»

I skrivelse den 22 april 1921 uttalade marinförvaltningen ånyo, att årets anslag till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel icke kunde beräknas att, ens till någon del, lämna tillgång för bestridande av de kostnader, enligt ovan beräknade till 100,850 kronor, vilka vore erforderliga för utförande av förenämnda oundgängliga underhållsarbeten. Då ämbetsverket därjämte alltjämt vore av den mening, att ett fortsatt uppskov med dessa arbetens utförande icke kunde försvaras, hade ämbetsverket nödgats åter underställa detta ärende Kungl. Maj:ts prövning.

Kungl. brevet
den 22 juni
1921.

Kravet på utförande av särskilt ett av dessa underhållsarbeten, nämligen reparation av handvapenskjutbanan vid Oscar-Fredriksborg, hade ytterligare framhållits av chefen för Vaxholms kustartilleriregemente, som förklarar skjutbanan numera befinna sig i sådant skick, att det vore förenat med verklig livsfara att använda densamma.

Men även andra oundgängliga krav hade yppat sig. Med anledning av den omfattande branden å Vaxholms kastell år 1919 hade kommandanten i Vaxholms fästning med anlitande av sakkunnig från Stockholms brandkår verkställt utredning rörande fästningens brandmateriel och därvid kommit till det resultat att för denna materiels komplettering erfordrades 66,000 kronor. Marinförvaltningen, som funnit kommandantens avgivna förslag välbetänt, särskilt med hänsyn till erfarenheterna från branden vid Vaxholms grenadjärregemente den 18 februari 1921, ansåge emellertid den föreslagna nyanskaffningen av brandmateriel kunna med hänsyn till den förstärkning av brandmaterielen ifråga, som skett genom anskaffningen av den motorspruta, vartill 1920 års riksdag anvisat medel, något minskas och omfatta en kostnad av endast 51,500 kronor.

Vidare anmälde marinförvaltningen, att befälhavande amiralen i Karlskrona hemställt, att ett belopp av 10,900 kronor måtte ställas till hans förfogande för anskaffning av en motorspruta för Västra Hästholms fort, vilket saknade modern brandmateriel. Marinförvaltningen, som ansåge att en lättare spruta, som kunde förflyttas mellan sagda fort och Almö, borde anskaffas i stället för den av befälhavande amiralen föreslagna, funne kostnaden för en sådan kunna begränsas till 9,000 kronor.

Sammanlagda kostnaden för de underhållsarbeten och anskaffningar, vilka, därest ej människoliv skulle sättas på spel eller beståndet av dyrbar materiel allvarligt äventyras, måste komma till utförande, uppginge enligt den av marinförvaltningen sålunda lämnade beräkningen till $(100,850 + 51,500 + 9,000 =)$ 161,350 kronor.

Vidare erinrade marinförvaltningen om att ämbetsverket i sin framställning angående medelsbehovet för år 1921 hemställt, att förstärkningsanslaget till

underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel måtte beräknas till 100 procent av ordinarie anslaget ifråga om bland annat sjöförbindelser, men att detta anslag upptagits i riksstaten beräknat till 20 % av det ordinarie anslaget. Redan vid tiden för avgivande av marinförvaltningens nämnda framställning kunde det sålunda förutses, att anvisningen till kustfästningarnas sjöförbindelser skulle komma att bli avsevärt överskriden.

Med anledning av marinförvaltningens i skrivelsen den 22 april 1921 gjorda framställning fann Kungl. Maj:t genom brev den 22 juni 1921 gott förklara hinder icke möta för marinförvaltningen att, även om 1921 års anslag till kustartilleriets byggnader och materiel skulle komma att därigenom överskridas, låta vidtaga de åtgärder, vilka vore av natur att böra av detta anslag bekostas samt icke kunde undvikas eller till ett kommande år uppskjutas, därest ej människoliv skulle sättas på spel eller beståndet av dyrbar materiel allvarligt äventyras; och hade Kungl. Maj:t till dylika åtgärder ansett uppenbarligen hänförliga dels den av marinförvaltningen ifrågasatta reparationen av handvapensskjutbanan vid Oscar-Fredriksborg, för vilket ändamål beräknats ett belopp av 15,000 kronor, och dels den av marinförvaltningen förordade anskaffningen av brandmateriel för en beräknad kostnad av 60,500 kronor.

Marinförvaltningens skrivelse den 22 februari 1922.

Sedan marinförvaltningen i skrivelse den 30 november 1921 anmält, att merutgifterna å ifrågavarande anslag under år 1921 kunde beräknas till omkring 200,000 kronor, har nu marinförvaltningen i skrivelse den 22 februari 1922 tillkännagivit, att det sedan ämbetsverkets huvudbok för år 1921 avslutats visat sig, att överbetalningen å anslaget för nämnda år belöpte sig till 194,219 kronor 73 öre, varav komme på sjöförbindelsernas underhåll 43,508 kronor, på komplettering av brandmaterielen 59,158 kronor, på reparation av handvapensskjutbanan 15,000 kronor samt på materielens underhåll 76,553 kronor 73 öre.

Rörande dessa poster återopade marinförvaltningen vad som anförts i ämbetsverkets ovan omförmälda skrivelser den 18 februari och den 22 april 1921, och hemställde ämbetsverket att förslag måtte avlätas till riksdagen om täckande av anslagsbristen, 194,219 kronor 73 öre.

Departementschefen.

Att anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel skulle komma att överskridas, kunde, såsom framgår av den lämnade redogörelsen, förutses. I fråga om sjöförbindelsernas underhåll grundar sig överskridandet å de under större delen av år 1921 gällande höga bränslekostnaderna. Utgifterna för komplettering av brandmaterielen och reparation av handvapensskjutbanan grunda sig direkt å kungl. brevet den 22 juni 1921, och jämväl övriga utgifter, som föranlett överskridandet,

äro att hänföra till sådana i nämnda brev avsedda åtgärder, som icke kunnat undvikas eller till ett kommande år uppskjutas.

Framställning torde alltså böra avlätas till riksdagen om anvisande av 194,219 kronor 73 öre till täckande av förevarande anslagsbrist.

Sammanfattning.

De brister, för vilkas täckande anslag nu skulle av riksdagen äskas, utgöra således:

å anslaget till beklädnad åt sjömans- och skepps- * gossekårerna	kronor	529,573: 22
» anslaget till beklädnad åt kustartilleriets manskap	»	157,415: 48
» anslaget till underhåll av kustartilleriets byggnader och materiel	»	194,219: 73
		eller tillhopa kronor 881,208: 43

För täckande av dessa brister torde ett anslag av i jämnt krontal 881,209 kronor nu böra äskas.

Detta belopp överstiger med c:a 361,000 kronor det i statsverkspropositionen beräknade. Då redan uppkomna brister synas böra så snart ske kan täckas genom anslag å budgeten, anser jag beloppet böra å innevarande års tilläggsstat uppföras. Chefen för finansdepartementet har meddelat mig, att täckning synes kunna beredas genom att det å budgetens inkomstsida uppförda belopp, som tages i anspråk av statsverkets kassafond, i erforderlig mån förhöjes.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för täckande av de å förenämnda ordinarie reservationsanslag för år 1921 uppkomna brister å tilläggsstat för år 1922 under fjärde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst, 881,209 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fritz Dahlborn.